

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2023
Senát II

Nález:

spisová značka	II. ÚS 236/2023
populárny názov	Dovolanie - dovolacie dôvody
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	05.12.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	<p>Najvyšší súd neposkytol na sťažovateľkou nastolené otázky (týkajúce sa právneho posúdenia pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak je nárok dôvodený medializáciou trestnej veci a právneho posúdenia primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy), dostatočnú odpoveď. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nebolo vôbec zrejmé, či v položených otázkach neidentifikoval prípustný dovolací dôvod alebo ich nepovažoval za právne otázky riadne vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 CSP, keď z neho ani nevyplýval zákonný dôvod, na základe ktorého dovolanie sťažovateľky odmietol. Z tohto dôvodu považoval ústavný súd námietku sťažovateľky o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia za dôvodnú a rozhodol o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p> <p>Odvolací súd nereagoval na sťažovateľom uvádzané súdne rozhodnutia, ktoré boli pre sťažovateľa priaznivejšie a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení náležite argumentačne nevysporiadal s touto dovolacou argumentáciou. Najvyšší súd neposkytol na nastolenú otázku dostatočnú odpoveď a ústavný súd vzhľadom na uvedené považoval námietku sťažovateľa o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia za dôvodnú a rozhodol o porušení základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
skutkový stav a základné fakty	Ústavný súd rozhodoval o dvoch sťažnostiach doručených ústavnému súdu, ktoré boli spojené na spoločné konanie. V konaní vedenom na okresnom súde sa sťažovateľ ako žalobca domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej náhrady škody spôsobenej nezákonným trestným stíhaním a v ňom vydanými nezákonnými súdnymi rozhodnutiami o väzbe a treste. Okresný súd rozsudkom z 9. mája 2016 sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 315 153 eur (náhrada nemajetkovej ujmy 300 000 eur a náhrada majetkovej ujmy 15 153 eur) s príslušným úrokom z omeškania, vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol, že o náhrade trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou krajský súd rozsudkom zo 7. augusta 2019

	<p>rozsudok okresného súdu zmenil tak, že sťažovateľke uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľovi 15 000 eur ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej sťažovateľovi rozhodnutím o treste priznanú podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v spojení s priamou aplikáciou čl. 5 ods. 5 dohovoru. Vo zvyšku žalobu zamietol a rozhodol, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.</p> <p>Proti rozsudku krajského súdu podali obe strany sporu dovolanie, o ktorých najvyšší súd rozhodol napadnutým uznesením tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol, rozsudok krajského súdu vo výroku, ktorým zmenil výrok rozsudku okresného súdu tak, že zamietol žalobu v časti nároku na zaplatenie úrokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 15 000 eur, zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie a dovolanie sťažovateľa vo zvyšnej časti odmietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy:</p> <p>V rámci prvého okruhu sťažnostných námietok sťažovateľka v súvislosti s druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu namietala, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe v otázke vzniku omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy a nepredložil vec na posúdenie veľkému senátu podľa § 48 ods. 1 Civilného sporového poriadku, čím mal najvyšší súd porušiť jej základné právo na zákonného sudcu. Ústavný súd vychádzal zo záverov, ku ktorým ústavný súd dospel v náleze č. k. III. ÚS 443/2022-43 z 11. mája 2023. Uvedeným nálezom ústavný súd nevyhovел predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky, v ktorej sťažovateľka v súvislosti s otázkou vzniku omeškania s plnením náhrady nemajetkovej ujmy argumentovala vo vzťahu k inému rozhodnutiu najvyššieho súdu obdobne ako vo svojej aktuálnej ústavnej sťažnosti. Ústavný súd v uvedenom náleze v súvislosti s otázkou vzniku nároku na zaplatenie úroku z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy identifikoval jednotlivé relevantné rozhodnutia najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 1Co/15/97 z 24. júna 1998, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 2Cdo/48/2010 z 21. decembra 2010, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/185/2011 zo 14. marca 2012, rozsudok najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/253/2013 z 10. decembra 2014, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 7Cdo/100/2017 zo 17. októbra 2018, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/48/2017 z 30. júla 2019, uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020, uznesenie č. k. 7Cdo/243/2019 z 28. októbra 2020 a napadnuté uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2022) a dospel k týmto záverom: Posledné rozhodnutie najvyššieho súdu, podľa ktorého je štát v omeškaní s náhradou nemajetkovej ujmy až v prípade, ak neplní podľa súdneho rozhodnutia, ktorým je nemajetková ujma priznaná, bolo rozhodnutie č. k. 7Cdo/100/2017 – a aj to bolo neskôr zrušené. Odhliadnuc však od tohto rozhodnutia, je posledné rozhodnutie z tohto „tábora“ rozhodnutie č. k. 6Cdo/185/2011. V uznesení č. k. 4Cdo/257/2019 najvyšší súd poukázal na novelu zákona č. 514/2003 Z. z., ktorým bol s účinnosťou od 1. januára 2013 § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. zmenený tak, že podľa poslednej vety tohto ustanovenia ak súd rozhodnutím o náhrade škody prizná poškodenému aj úrok z omeškania, lehota omeškania začína príslušnému orgánu plynúť najskôr dňom oznámenia, že neuspokojí nárok na náhradu škody, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovania nároku, ak súd neurčí začiatok jej plynutia neskôr. Je tak zrejme, že najvyšší súd po tomto uznesení už nenasledoval len právny názor v ňom prezentovaný, ale aj zmenu právnych predpisov, pretože po 1. januári 2013 bola (s výnimkou už spomínaného neskôr zrušeného uznesenia č. k. 7Cdo/100/2017) judikatúra najvyššieho súdu k posudzovanej otázke konštantná (ustálená).</p> <p>Vychádzajúc z uvedených východísk, ústavný súd pri rozhodovaní o aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľky dospel (rovnako ako už predtým ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 443/2022 z 11. mája 2023 pri rozhodovaní o predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľky) k záveru, že od prijatia rozhodnutia najvyššieho</p>

súdu č. k. 4Cdo/257/2019 z 26. februára 2020 sa najvyšší súd od vlastnej rozhodovacej praxe neodchýlil a rozhodoval v súlade s touto rozhodovacou praxou, a to aj v posudzovanej veci. Z uvedeného dôvodu vo veci sťažovateľky konajúci senát najvyššieho súdu podľa názoru ústavného súdu nemal povinnosť postúpiť túto vec veľkému senátu.

Z dôvodu nesplnenia predpokladu (existencie zamýšľaného odklonu od aktuálnej judikatúry) pre postúpenie veci veľkému senátu nemožno uvažovať o porušení základného práva sťažovateľky na zákonného sudcu. Preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie označených práv druhým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, nevyhovel.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

Vo vzťahu k druhému okruhu sťažnostných námietok sťažovateľky, v rámci ktorého v súvislosti s prvým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľka namietala nedostatočné odôvodnenie napadnutého uznesenia v otázke právneho posúdenia pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v konaní o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 58/1969 Zb., ak je nárok dôvodený medializáciou trestnej veci, a v otázke právneho posúdenia primeranosti výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, ústavný súd hodnotí, že najvyšší súd neposkytol na sťažovateľkou nastolené otázky dostatočnú odpoveď. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia nie je vôbec zrejmé, či v položených otázkach neidentifikoval prípustný dovolací dôvod alebo ich nepovažoval za právne otázky riadne vymedzené spôsobom uvedeným v § 432 až § 435 Civilného sporového poriadku, keď z neho ani nevyplýva zákonný dôvod, na základe ktorého vlastne dovolanie sťažovateľky odmietol. Z tohto dôvodu považuje ústavný súd námietku sťažovateľky o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia za dôvodnú. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že vo vzťahu k druhému okruhu sťažnostných námietok sťažovateľky bolo prvým výrokom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (t. j. odmietnutím dovolania sťažovateľky) porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy:

Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti v súvislosti s tretím výrokom napadnutého uznesenia (odmietnutie dovolania sťažovateľa v jeho zvyšnej časti) v podstatnom namieta, že odôvodnenie napadnutého uznesenia nie je adekvátne k sťažovateľom uplatnenej dovolacej argumentácii, keďže najvyšší súd ignoroval riadne uplatnené, zrozumiteľné a relevantnou judikatúrou podložené tvrdenia sťažovateľa, týkajúce sa jednak kvality odôvodnenia napadnutého uznesenia a jednak právneho posúdenia veci. Ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o dovolacie námietky sťažovateľa uvedené pod písmenami a), b) a c) na str. 4 a 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa (bližšie pozri bod 7 odôvodnenia tohto nálezu, pozn.), najvyšší súd sa týmito námietkami v napadnutom uznesení (body 29 a 30 odôvodnenia napadnutého uznesenia) náležite zaoberal, keď dospel k záveru, že tieto námietky sa týkali skutkových okolností prípadu tak, ako boli zistené odvolacím súdom a súdom prvej inštancie, pričom najvyšší súd iný právny názor sťažovateľa na daný skutkový stav nevyhodnotil ako relevantný dovolací dôvod vo vzťahu k § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku.

Pokiaľ však ide o sťažovateľovu námietku uvedenú pod písm. d) na str. 5 ústavnej sťažnosti sťažovateľa [t. j. že v napadnutom uznesení nie je ani zmienka o sťažovateľom namietaní použitej judikatúry pre konečné priznanie nemajetkovej ujmy v sume 15 000 eur, keď odvolací súd nereagoval na sťažovateľom uvádzané súdne rozhodnutia, ktoré boli pre sťažovateľa priaznivejšie (4Cdo125/2019, 4Cdo153/2015, 2MCdo 2/2017 a ďalšie)], ústavný

	<p>súd konštatuje, že najvyšší súd sa v napadnutom uznesení náležite argumentačne nevysporiadal, resp. náležite konkrétne nereagoval na túto sťažovateľovu dovoláciu argumentáciu, čím najvyšší súd neposkytol na sťažovateľom nastolenú otázku dostatočnú odpoveď. Na túto dovoláciu argumentáciu sťažovateľa reagoval až dodatočne predseda senátu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti sťažovateľa, v ktorom len všeobecne uviedol, že sťažovateľom namietané súdne rozhodnutia sa netýkali právneho režimu podľa zákona č. 58/1969 Zb., pričom predseda senátu ale zároveň nespochybnil tvrdenie sťažovateľa, že sa najvyšší súd v napadnutom uznesení s touto dovolacou argumentáciou náležite nezaoberal. Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd námietku sťažovateľa o nepresvedčivosti odôvodnenia napadnutého uznesenia v tejto časti za dôvodnú.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že postupom a uznesením najvyššieho súdu z 30. júna 2022 v jeho prvom výroku bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v jeho treťom výroku bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EStP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	náhrada nemajetkovej ujmy dovolacie dôvody-zmätočnosť dovolanie-dovolacie dôvody ujma, náhrada škody právna istota-predvídateľnosť práva dovolanie-dovolacie konanie nesprávny úradný postup

spisová značka	II. ÚS 331/2023
populárny názov	Prípustnosť dovolania
sudca spravodajca	Ivan Fiačan
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	28.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Ak najvyšší súd odmietol dovolanie s odôvodnením, že nastolené otázky nie sú právne, ale skutkové, bol povinný túto úvahu náležite odôvodniť, a to samostatne ku každej nastolenej otázke. Je potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť konkrétneho dovolania, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojvoľná a formalistická. Napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže najvyšší súd v ňom, pokiaľ ide o posúdenie dovolacích otázok, ústavne nekonformným spôsobom odôvodnil prijatý záver, že ide o skutkové otázky.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ uzavrel zmluvu o dielo, ktorej predmetom bol jeho záväzok zhotoviť pre objednávateľa dielo – stavbu. Dňa 3. augusta 2018 podal sťažovateľ na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhal proti objednávateľovi zaplata sumy 687 434,50 eur s príslušenstvom z titulu neuhradenej zmluvnej prirážky sťažovateľa. Okresný súd rozsudkom z 18. júna 2020 žalobe vyhovel. V odôvodnení uviedol, že objednávateľ porušil svoju povinnosť dodať sťažovateľovi výkaz výmer, čím nekvantifikoval rozsah diela, v nadväznosti na

	<p>čo sa objednávateľ nemohol odvolávať na zmluvne odhadovanú cenu diela, keďže táto sa vzťahovala iba na rozsah diela určený výkazom výmer, ktorý však kvôli nečinnosti objednávateľa dodaný nebol, preto má sťažovateľ nárok na zaplatenie ceny diela v rozsahu skutočne vykonaných prác.</p> <p>Proti rozsudku okresného súdu podal objednávateľ odvolanie. Krajský súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu sťažovateľa zamietol. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal sťažovateľ dovolanie. Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie odmietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>V uvedenej veci najvyšší súd nevyhodnotil žiaden z argumentov sťažovateľa uvedených v dovolaní ako relevantný. Sťažovateľ vo vzťahu ku každému z nich podal ústavnú sťažnosť, pretože právne posúdenie týchto argumentov považuje za arbitrárne a ústavne neudržateľné.</p> <p>Vo vzťahu k arbitrárnemu posúdeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľ poukazoval na štyri nedostatky.</p> <p>Prvým je skutočnosť, že najvyšší súd sa nedostatočne vysporiadal s tvrdením sťažovateľa v dovolaní o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené. Najvyšší súd sa k tomu vyjadril v bodoch 65 – 70 napadnutého rozsudku a uviedol, že tvrdené nedostatky, konkrétne nezohľadnenie určitých výkladových pravidiel pri výklade zmluvy, nemožno subsumovať pod pojem procesný postup, ale je právnym posúdením, pričom platí, že realizácia procesných práv sa právnym posúdením neznemožňuje (bod 68). S týmto záverom najvyššieho súdu sa možno stotožniť s tým, že možno doplniť, že pokiaľ sa aj odvolací súd odmietal určitými skutočnosťami zaoberať, odôvodnil to tým, že tieto sú irelevantné, napr. nezaoberal sa tým, či strany neuzatvorili iný typ zmluvy, pretože vyhodnotil, že ide o platne uzatvorenú zmluvu o dielo. Krajský súd teda odpovedal na podstatné otázky. Je zrejmé, ako interpretoval ustanovenia zmluvy o dielo a k akým záverom dospel. Skutočnosť, že rozhodnutie je dostatočne odôvodnené však ešte neznamená, že je vecne správne; ide o dve oddeliteľné kategórie.</p> <p>Za druhý nedostatok napadnutého rozhodnutia považuje sťažovateľ prekročenie rozsahu odvolania, keď odvolací súd dospel k záveru, že rozsah diela bol známy v čase podpisu zmluvy, a to napriek tomu, že žalovaný túto skutočnosť nenamietal. Na tomto závere pritom postavil svoje rozhodnutie. K uvedenému treba uviesť, že záver najvyššieho súdu, že nedošlo k rozhodnutiu v rozpore s § 380 CSP, je správny (bod 71 napadnutého uznesenia). Z odvolania žalovaného je zrejmé, že tento považuje rozsah diela za známy a určitý, inak by musel súd vyhodnotiť zmluvu za neplatnú (pozri bod 30 a 32 rozsudku odvolacieho súdu). Odvolacie dôvody dávajú súdu určité mantinely pri posúdení odvolania, avšak čo sa týka právnej kvalifikácie, tá je vecou súdu. V uvedenej veci sú právne úvahy odvolacieho súdu v medziach mantinelov odvolacích dôvodov žalovaného.</p> <p>Vo vzťahu k tretiemu nedostatku, ktorým je porušenie pravidiel pri opakovaní dokazovania, možno konštatovať, že najvyšší súd v bodoch 75 až 79 uspokojivo reagoval na túto námietku a nevyhodnotil ju ústavne nesúladne. To isté platí aj vo vzťahu k štvrtej námietke, na ktorú najvyšší súd reagoval v bodoch 72 a 73 napadnutého uznesenia. Vzhľadom na to, že odvolací súd na začiatku pojednávania uviedol, ktoré skutočnosti považuje za sporné, ktoré za nesporné, a uviedol aj predbežné právne posúdenie veci, nemožno hovoriť o prekvapivom rozhodnutí.</p> <p>Možno teda konštatovať, že vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd správne vyhodnotil dovolanie ako neprípustné (bod 80 napadnutého uznesenia).</p> <p>Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP najvyšší súd argumentuje tým, že ide o otázky skutkové. Otázkou rozlišovania medzi skutkovými a právnymi otázkami sa ústavný súd už zaoberal v niekoľkých svojich rozhodnutiach. V rozhodnutí č. k. III. ÚS 97/2022 (bod 20) ústavný súd uviedol, že „skutková otázka súvisí so zisťovaním skutkového stavu a súvisí s ustálením toho, čo sa stalo. Na druhej strane, úvahy súdu o tom, ako zistený skutkový stav právne posúdiť, aký právny záver zo skutkového stavu možno vyvodiť a pod akú normu ho podradiť, je právnym posúdením a otázky s tým súvisiace sú právne</p>

otázky.“ V tomto rozhodnutí zároveň dospel k záveru, že „posúdenie toho, či došlo k uzavretiu zmluvy je právna otázka“. V rozhodnutí č. k. II. ÚS 551/2021 ústavný súd dospel k záveru, že „posúdenie platnosti zmluvy je právna otázka“. Aj v tomto prípade bolo medzi stranami sporné, či možno zistený skutkový stav právne posúdiť tak, že ide o platnú zmluvu a aký je jej obsah. Súdny teda riešili otázku podradenia zisteného skutkového stavu pod určité právne normy. K obdobným záverom dospel ústavný súd aj v náleze č. k. IV. ÚS 573/2022. Podobne sa k posudzovaniu obsahu zmluvy stavia aj súdna prax v Českej republike. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) č. k. III. ÚS 280/03 zo 17. 12. 2003, v ktorom súd posudzoval, či je zmluva o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov so zreteľom na text konkrétnych článkov zmluvy dohodou konečnou alebo čiastočnou: „Prijetí závěrů obecného soudu o obsahu právního úkonu (smlouvy) je posouzením právním, představuje autoritativní interpretaci právně relevantního projevu soukromé vůle, není tedy zjištěním skutkovým, nýbrž činěním právních poznatků.“ Na tento záver nadväzuje ÚS ČR v rozhodnutí č. k. III. ÚS 258/03, v ktorom sa zaoberal otázkou, či úsudok, či predmetná zmluva o prevode vlastníctva bytu so zreteľom na text tejto zmluvy obsahuje klauzulu podľa § 24 ods. 7 zákona o vlastníctve bytov alebo túto klauzulu neobsahuje, je skutkovým zistením alebo právnym posúdením. Ústavný súd dospel k záveru, že ide o právne posúdenie: „skutkovými jsou v této souvislosti toliko zjištění faktuální (nikoli ale zjištění povinnosti), čili zjištění samotné existence právního úkonu, identifikace jeho subjektů, je-li učiněn v písemné formě, ověření pravosti listiny, konstatování znění textu a pod.“ Hoci na túto judikatúru ústavného súdu poukazoval aj sám sťažovateľ, najvyšší súd sa s ňou nijako nevysporiadal. Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že rozhraničenie medzi skutkovými a právnymi otázkami predstavuje zložitú a nejednoznačnú problematiku, čo potvrdzuje aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej nemôžu byť účastníci konania sankcionovaní, ak sú v dobrej viere toho názoru, že platne otvorili otázku (zásadného) právneho významu (rozhodnutie ESLP vo veci Adamíček proti Českej republike z 12. 10. 2010, sťažnosť č. 35836/05). Ústavný súd preto zdôrazňuje, že pri rozlišovaní právnych a skutkových otázok treba v prípade pochybností postupovať v prospech dovolateľa. Odmietnutie dovolania z dôvodu, že uplatnené námietky nemajú charakter právnej otázky, je možné iba v prípadoch, keď je táto skutočnosť jednoznačná, pričom záver najvyššieho súdu o skutkovej povahe uplatnených námietok musí byť riadne odôvodnený (pozri I. US 242/2021, obdobne US ČR sp. zn. II. ÚS 664/19). Preto ak najvyšší súd odmietol dovolanie s odôvodnením, že ním nastolené otázky nie sú právne, ale skutkové, bol povinný túto úvahu náležite odôvodniť, a to samostatne ku každej nastolenej otázke. Najvyšší súd však len sumárne uvádza, že sťažovateľ vlastne len nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, ktoré sa však týkajú skutkových zistení, ktoré vyplývajú z obsahu zmluvy, a to posúdenie rozsahu diela a určenie ceny za dielo (bod 86). Následne konštatuje, že existencia či neexistencia dohody o maximálnej cene diela je otázka skutková a je výsledkom skutkových zistení odvolacieho súdu (bod 87). V bode 88 cituje z rozhodnutia č. k. 3Cdo/27/2019 a v bode 89 poukazuje na to, že pokiaľ súd zisťuje obsah zmluvy, a to aj za pomoci výkladu prejavov zmluvných strán, rieši skutkové otázky, t. j. skúma a zamýšľa sa nad tým, či sú ustanovenia zmluvy jasné, aký majú zmysel, či si navzájom neprotirečia. Hodnotiaci skutkový záver o výsledku týchto úvah nemožno podľa najvyššieho súdu považovať za právne posúdenie. K námietke nedostatočného odôvodnenia záveru, že ide o skutkové otázky, treba uviesť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (I. ÚS 241/07, II. ÚS 200/09). Rovnako ESLP pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať tie dôvody, na ktorých sa zakladajú (rozsudok Garcia Ruiz proti Španielsku). Rozhodné teda je, aby sa súd v odôvodnení vždy vysporiadal s kľúčovými argumentmi strán. Najvyšší súd však sa vo svojom rozhodnutí nijako nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľa, v ktorej obhajoval

právny charakter dovolacích otázok. Najvyšší súd sa nevysporiadal ani s judikatúrou ústavného súdu, na ktorú v dovolaní poukazyval sťažovateľ. Sťažovateľ poskytol súdu podrobné stanovisko k posudzovaniu právnych otázok, ku ktorému najvyšší súd uviedol, že „aj po oboznámení sa s predmetným podaním má za to, že v dovolaní obsiahnuté právne úvahy žalobcu smerujú k namietanému výkladu zmluvy o dielo, ktoré sú skutkového a nie právneho charakteru...“, čím sa vlastne nijako k podstatným argumentom sťažovateľa nevyjadril.

Sťažovateľ sa v dovolaní primárne domáha preskúmania úvahy, či je cena diela dojednaná ako maximálna (v zmysle konečná) alebo či ide o odhad maximálnej ceny diela. V súvislosti s tým kladie viaceré otázky, ktoré počas konania vznikli a zodpovedanie ktorých by malo viesť k záveru o tom, či je nárok sťažovateľa ako žalobcu daný alebo nie. V tomto kontexte je toho názoru, že súd musí vykladať ustanovenie o cene diela (bod 4.2) aj použitím v Obchodnom zákonníku upravených výkladových metód.

Súd musí najskôr zistiť skutkový stav, čo v konkrétnom spore znamená zistiť, ako si strany dojednali podmienky zhotovenia diela. Skutkový stav je výsledkom dokazovania a výsledkom hodnotenia dôkazov súdom. Pri hodnotení dôkazov platí zásada voľného hodnotenia dôkazov, súd je však zároveň viazaný pravidlami formálnej logiky, a teda z dôkazov vyvedené skutkové závery nemôžu vzbudzovať rozumné pochybnosti o tom, čo sa stalo, nemôže ísť o nelogické a vnútorne rozporné závery. Skutkový stav súd zisťuje zmyslami prostredníctvom dôkazov, ktoré následne vyhodnotí. Výsledkom je jeho záver o tom, čo sa stalo, resp. čo je.

Právne posúdenie je výsledkom rozumovej činnosti, pri ktorej súd aplikuje právo, teda v tomto prípade rozhodne, či možno dojednanie o cene za dielo (aj v kontexte ďalších zmluvných dojednaní a ďalších skutkových okolností) vykladať ako maximálnu cenu diela, alebo ide len o odhad maximálnej ceny diela, a či je prekročenie ceny diela prípustné. Tieto závery však nemožno urobiť len na základe zmyslov, ale súd musí už podradiť zistený skutkový stav pod určité právne normy (o zmluve o dielo, o právnych úkonoch a pod.) a to, čo má byť považované za obsah posudzovaného právneho vzťahu, musí interpretovať s aplikáciou jednotlivých právnych ustanovení, ako aj použitím príslušných interpretačných metód.

Napadnuté uznesenie je zároveň nekonzistentné, ak v bode 68 najvyšší súd pri posudzovaní procesnej vady podľa § 420 písm. f) CSP uvádza, že „dovolacia argumentácia žalobcu spočívajúca v tvrdení o opomenutí zohľadnenia komplexného výkladu prejavu vôle zmluvných strán, výkladu záväzku v obchodnom práve, resp. výkladových východísk (vrátane tvrdenia o nesprávnom závere odvolacieho súdu, že tieto nemajú žiadnu relevanciu), je podľa názoru dovolacieho súdu právnym posúdením, pričom dovolací súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi (sporovej strane) právnym posúdením neznemožňuje“. Najvyšší súd teda na tomto mieste označuje dovolací argument ako právne posúdenie, pričom pri posudzovaní jednotlivých právnych otázok, kde sťažovateľ takisto namieta opomenutie zohľadnenia komplexného výkladu prejavu vôle zmluvných strán a výkladu záväzku v obchodnom práve (v otázke č. 1), zastáva názor, že ide o otázku skutkovú.

Ak aj najvyšší súd poukazuje na rozhodnutie č. k. 3Cdo/27/2019, možno konštatovať, že citovaná pasáž v zásade nie je nesprávna. Najvyšší súd však následne tieto úvahy nesprávne aplikoval na konkrétny skutkový stav, ak v bode 43 konštatoval, že „pokiaľ súd na základe výsledkov dokazovania vykonaného listinným dôkazom zisťuje obsah právneho úkonu, oboznamuje sa s tým, čo a ako je v právnom úkone vyjadrené a v spojitosti s tým posudzuje určitosť a zrozumiteľnosť vyjadrenia vôle zmluvných strán (zamýšľa sa nad tým, či je jasne, určito a zrozumiteľne vyjadrené to, o čo išlo zmluvným stranám), sú výsledkom tohto zisťovania skutkové závery. Skutkový záver súdu, o tom, že zmluva spôsobom určitým a zrozumiteľným vyjadruje vôľu konajúcich, vedie k právnemu záveru súdu, že zmluva nie je neplatná z dôvodu uvedeného v § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka.“. Ústavný súd tento názor nezdieľa a je toho názoru, že interpretácia prejavu vôle zmluvných strán nie je zmyslovým vnímaním, ale rozumovou úvahou. Právne posudzovanie totiž znamená, čo

	<p>zistená realita znamená vo svete právnych noriem. Úvahu o tom, či je právny úkon určitý, súd robí pomocou výkladu prejavu vôle aplikáciou ustanovení § 35 Občianskeho zákonníka a výklad prejavu vôle strán je právna úvaha. Vo vzťahu k výhrade dovolacieho súdu, že právne otázky č. 5 a 7 sťažovateľ nenamietol skôr, teda už v odvolacom konaní, sťažovateľ tento záver vyvracia a poukazuje na konkrétne podanie z 29. apríla 2020, kde vzniesol námietku rozporu prípadnej dohody o maximálnej cene diela na neznámy rozsah diela so zásadami poctivého obchodného styku. Najvyšší súd túto argumentáciu vo svojom vyjadrení nerozptýlil. Vo vzťahu k otázke č. 7 poukazuje na to, že táto otázka je reakciou na argumentáciu odvolacieho súdu uvedenú prvýkrát až v rozsudku odvolacieho súdu, konkrétne na jeho argumentáciu, že z dôvodu priority výkladu v prospech platnosti právneho úkonu pred jeho neplatnosťou si odvolací súd stanovil ako východisko svojich právnych úvah zistenie, že zmluvné strany uzavreli zmluvu o dielo ako zmluvný typ a táto zmluva je platná. Ani túto argumentáciu najvyšší súd nerozptýlil. Preto bude úlohou najvyššieho súdu zaoberať sa všetkými dovolacími otázkami. Ako už ústavný súd uviedol, je síce potrebné rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať prípustnosť konkrétneho dovolania, no táto interpretácia nemôže byť nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd, svojvoľná a formalistická, ako tomu bolo v prípade posúdenia dovolania sťažovateľa. Napadnuté uznesenie nespĺňa atribúty ústavne akceptovateľného rozhodnutia súdu, keďže najvyšší súd v ňom, pokiaľ ide o posúdenie dovolacích otázok, ústavne nekonformným spôsobom odôvodnil prijatý záver, že ide o skutkové otázky. Súdna ochrana preto nebola sťažovateľovi najvyšším súdom poskytnutá v zákonom predpokladanej kvalite, čo viedlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto vyslovil porušenie týchto práv. Ústavný súd nálehom rozhodol že znesením najvyššieho súdu z 15. decembra 2022 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.</p>
použitie odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESELP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	dovolacie dôvody-nesprávne právne posúdenie dovolanie-dovolacie dôvody

spisová značka	II. ÚS 421/2023
populárny názov	Väzba - kontradiktórnosť
sudca spravodajca	Peter Molnár
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	22.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (uverejnený v zbierke vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.) čl. 9 ods. 1 Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (uverejnený v zbierke vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.) čl. 9 ods. 3 Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach (uverejnený v zbierke vyhláškou ministra zahraničných vecí č. 120/1976 Zb.) čl. 9 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 4 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 5 ods. 1 písm. c Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 2 Ústava Slovenskej republiky čl. 17 ods. 5

	<p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 73 ods. 3</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 2</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 133 ods. 3 písm. e</p>
analytická právna veta	<p>Ak sťažovateľovi neboli doručené písomné dôvody sťažnosti, ktorou prokurátor napadol prvostupňové väzobné rozhodnutie okresného súdu a teda nemal možnosť sa k nim pred prijatím namietaného uznesenia krajského súdu vyjadriť, potom postupom krajského súdu v druhostupňovom konaní bola nepochybne porušená jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania (a súčasne „rovnosť zbraní“).</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Proti sťažovateľovi bolo vedené väzobné trestné stíhanie pre trestný čin násilia proti skupine obyvateľov. Uznesením okresného súdu z 30. mája 2023 bol vzatý do väzby. Sťažovateľ 12. júna 2023 adresoval orgánom činným v trestnom konaní žiadosť o prepustenie na slobodu, ktorej nebolo vyhovené a táto bola predložená na rozhodnutie okresnému súdu, ktorý o nej rozhodol uznesením z 22. júna 2023 tak, že sťažovateľa prepustil z väzby na slobodu, a súčasne rozhodol o uložení špecifikovaných alternatívnych opatrení nahrádzajúcich sťažovateľovu väzbu. O sťažnosti prokurátora podanej proti prvostupňovému väzobnému rozhodnutiu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením zo 4. júla 2023, ktorým napadnuté rozhodnutie zrušil, žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby zamietol a väzbu nenahradil alternatívnymi opatreniami. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť, ktoré v podstate vidí v porušení princípu kontradiktórnosti konania pri rozhodovaní o žiadosti o prepustenie z väzby.</p>
z odôvodnenia	<p>Z obsahu ústavnej sťažnosti, obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu a tiež vyjadrenia samotného krajského súdu vyplýva, že sťažovateľovi neboli písomné dôvody sťažnosti, ktorou prokurátor napadol prvostupňové väzobné rozhodnutie okresného súdu, doručené, a teda nemal možnosť sa k nim pred prijatím namietaného uznesenia krajského súdu vyjadriť. Ústavný súd už v minulosti judikoval, že zásadu kontradiktórnosti konania nemožno chápať formalisticky, ale je potrebné dôsledne vyhodnotiť individuálne okolnosti situácie, na základe ktorého hodnotenia možno dospieť k záveru, či v konkrétnom prípade účastníka konania bola jeho pozícia účastníka konania objektívne oslabená (pozri sp. zn. III. ÚS 392/2018).</p> <p>Postupom krajského súdu v druhostupňovom konaní však bola nepochybne jedna z požiadaviek spravodlivého procesu, a to kontradiktórnosť konania (a súčasne „rovnosť zbraní“) porušená, keďže sťažovateľovi nebolo umožnené predložiť všeobecnému súdu preskúmavajúcemu zákonosť pozbavenia jeho osobnej slobody svoje stanovisko k argumentom príslušného prokurátora obsiahnutým v písomných dôvodoch sťažnosti, ktorou prokurátor napadol prvostupňové väzobné rozhodnutie, ktorým bol sťažovateľ z väzby prepustený. Ústavný súd sa nemôže stotožniť s prezentovanou obranou krajského súdu, ktorý poukazoval na to, že argumentácia obsiahnutá v písomných dôvodoch sťažnosti bola identická s tou, ktorú prokurátor prezentoval vo vyjadrení o nevyhovení žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby, pričom sťažovateľ možnosť sa k nej vyjadriť počas väzobného výsluchu nevyužil. To, že sťažovateľ nevyužil počas väzobného výsluchu možnosť reagovať na argumentáciu prokurátora prednesenú pred prvostupňovým rozhodovaním o jeho väzbe (žiadosť o prepustenie na slobodu), ešte neznamená, že tým automaticky stratil možnosť reagovať na obdobnú argumentáciu v druhostupňovom konaní. Tým, že sťažovateľovi neboli písomné dôvody sťažnosti prokurátora obsahujúce predmetnú argumentáciu doručené, bol sťažovateľ o túto možnosť neprípustne ukrátený.</p> <p>Ústavný súd zdôrazňuje, že všeobecný súd požiadavky spolutvoriace koncept spravodlivého procesu musí rešpektovať. Spôsob uplatnenia právomoci</p>

	<p>krajského súdu, ktorý nedodrжал vymedzené princípy, nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na osobnú slobodu zaručeným čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho právom na slobodu a bezpečnosť zaručeným čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, preto ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľa namietaným uznesením krajského súdu tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu. Vzhľadom na konštatovanie porušenia vymedzených práv sťažovateľa z dôvodu porušenia princípu rovnosti zbrání bolo právne irelevantné zaoberať sa otázkou splnenia materiálnych podmienok väzby, ktorých danosť sťažovateľ v ústavnej sťažnosti spochybňuje. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd dospel k záveru o porušení označených práv sťažovateľa zaručených ústavou a dohovorom, nepovažoval za potrebné preskúmať súlad namietaného uznesenia krajského súdu s obsahom sťažovateľom formulovaného čl. 9 ods. 1, 3 a 4 medzinárodného paktu, a preto v tejto časti ústavnej sťažnosti nevyhovel, tak ako to je uvedené v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu.</p> <p>Ústavný súd nálezom rozhodol, že uznesením krajského súdu zo 4. júla 2023 boli porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a jeho právo podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>práva a slobody – základné ľudské práva a slobody-právo na osobnú slobodu väzba-žiadosť o prepustenie princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-kontradiktórnosť prokurátor, prokuratúra-dozor prokurátora princíp a zásady (zjednotenie pojmov)-princíp rovnosti zbrání v konaní sťažnosť</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.